

॥ वंदेमातरम् ॥

राष्ट्रीय गरभावणी.

राष्ट्रिय स्त्री मंडल तरङ्ग

छपावी प्रसिद्ध करनार

अ. सौ. विजयागौरी कानुगा.

ड. भाडीआ, गोदावरी-अमरावती.

प्रत १०००.

प्रत २०००.

“गणेश” प्रिन्टींग प्रेस, श्री वि. ई. लाल भाखुलाल

छा. बा. ड. गुरुमसीह साहेब-अमरावती.

मं. १९७८

मं. १९७९

कीमत ०-२-० के आना.

८७००

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથાલય-સંગ્રહ
૬-૧૬

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૭૦૦

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રાખીય ગાંધીયજી

વિષય ૬-૧૪

॥ ૧૦૦૦૦૦૦ ॥

રાષ્ટ્રીય ગરબાવળી.

ગરબો ૧ લો.

રાગ.-મને છાડી ગયો છે મારો છેલ્લો જો.
અભિનંદન આપું શું આજનું જો,
સખિ આપું અભિનંદન શું આજનું જો
મને આવે વર્તમાનના વિચાર તો લગાર
શું આપું અભિનંદન આજનું જો,
જીવો તિમિર મઈ રાતતો વીતિ ગઈ જો
ઉદયકાળ હવે નજીકમાં જણાય, ના સુવાય
જાગો જગાડો બધા દેશને જો
સખિ જાગો જગાડો બધા દેશને જો
જેતાં પરદેશી માલને લોભાઈ ગયાંજો
એતો ઉપરનું સુંદર દેખાય, ના સહેવાય.
એણે તો રંક કર્યો દેશને જો
ખેંડે એણે તો રંક કર્યો દેશને જો
મહાન પુરૂષો જાગ્યા છે હવે દેશમાં જો
જરૂર થાશે એ પાપનો વિનાશ, ધરો આશ
હુઃખ વિના સુખ કદિ નહિ મળે જો
સખિ હુઃખ વિના સુખ કદિ નહિ મળે જો

સુતર તાંતણે સ્વરાજ લેવું આપણે જો,
 પંડે પ્રાણ પણ મૂકીએ ન કામ ધરો હામ
 સત્યનું હથીઆર ગ્રહો હાથમાં જો
 ખડેનો સત્યનું હથીઆર ગ્રહો હાથમાં જો
 રામ રાજ્ય જેવું સુખ આજ માગીએ જો
 ધર્મિષ્ઠ હતી રામની, પ્રજા ના ભૂલાય
 થઇએ એવા સંકલ્પ મૂકો આજથી જો
 ખડેન, એવા સંકલ્પ મૂકો આજથી જો
 સ્વહસ્તે કાંતીને સાડી ખડેરજો રે
 કીધી દેશની સેવા ત્યારે તો જણાય, શું શોભાય
 તે સમયે લઇશ હું એવારણા રે
 સજિ તે સમયે લઇશ હું એવારણા રે

ગરબો ૨ જો.

(રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજોરે-એ રાગ.)

ગાંધીજીના બોલની બાલિહારી રે	
જેને સત્ય વચન ઉચરવું રે	ગાંધીજીના.
અડગ સત્યાગ્રહી થઇને રહેવું રે	
બોલ્યા પછી કદી નવ ફરવું.	ગાંધીજીના.
જેનો સાબરમતી છે મુકામ રે	
અમદાવાદમાં જોયાનું સ્થાન રે	

જોવાથી મન થાય શાંત.

ગાંધીજીના.

ત્યાં તો ખાદી પહેરીને જવાય રે

પરદેશીથી મહાત્મા મુંઝાય રે

રેટીયો કાંતે તો બહુ રીઝાય

ગાંધીજીના.

ખાદી પહેરી સ્વદેશી બનવું રે

જતાં પરદેશે પૈસેથી બચવું રે

હિંદુસ્થાનનું હું મન ધરવું.

ગાંધીજીના.

પરદેશે પૈસા બહુ જાયે રે

લેકેશાયર માનચેસ્ટર કમાય રે

ચીન જાપાન તેમાં સમાય.

ગાંધીજીના.

જતાં પરદેશે પૈસો બચાવો રે

પાયમાલ થતો દેશ સુધારો રે

ગરીબાઈમાંથી ઉચોજ લાવો.

ગાંધીજીના.

આપણો દેશ છે ઝાઝો ગરીબ રે

તેની દાઝ ધરો કાંઈ દીલ રે

ખાદી શુદ્ધ પહેરીને બનજો પવિત્ર.

ગાંધીજીના.

મહાત્માજીના વચન ઘણાં સુણ્યા રે

તેમના બાપણ સાંભળવા બહુ ધુમ્યા રે

બાધ સાંભળી ઘેર આવી ઉંઘ્યા

ગાંધીજીના.

મહાત્માજીનો બાધ અંતર લાવો રે

કટોકટીનો પ્રસંગ ના લબવો રે

દેશી બનીને દેશ દીપાવો.

ગાંધીજીના.

ગરબો ૩ જો.

સત્યની વીણા.

મારી ક્યારીઓ મહેક મહેક મહેકે—એ રાગ.

મારા અંતરમાં દેશ વીણા વાગી, હું જાગી.

અહો રસની ભરી, ભાવની ભરી.

સર્વ વૃત્તિઓ તેમાં અનુરાગી, હું જાગી.

અહો રસની ભરી, ભાવની ભરી.

એહ દેશ તણું ઉરે ગાન સુણી ન્યારું,

શાંત છતાં મસ્ત બન્યું ચપળ ચિત્ત મહારું

સંકલ્પ શીઘ્ર માત્ર ત્યાગી, હું જાગી.

અહો રસની ભરી, ભાવની ભરી.

સુણતાં એ દેશ નાદ સહજ સ્થિર થાતાં,

મન બુદ્ધિ આદિ પણ તેમાં વિલાતાં

સ્વરની લલિત લેહ લાગી, હું જાગી.

અહો રસની ભરી, ભાવની ભરી.

દિવ્ય પ્રેરણના રાગ દેવી રસ રેલાવતાં,

અલૌકિક જ્ઞાન તણા અંકુરો સ્ફુરાવતાં,

વૃત્તિને કરતી હું વીરાગી, હું જાગી,

અહો રસની ભરી, ભાવની ભરી.

સત્યનું રહસ્ય ને માધુર્ય કાંઈ જણાયું,

સુણી દેશ જાન જીવન જાન આ વિલાયું,
જીવન જન્યું આ સુભાગી, હું જાગી,
અહો રક્ષની ભરી, ભાવની ભરી.

ગરબો ૪ થો.

(મુખડાની માયા લાગી રે) એ રાગ.

મુખની મધુરી વાણીરે, મોહન તારી; (૩)
વાણી સુણીને તમારી, સૌને લાગે હિતકારી
વૈભવ લાગે તુચ્છકારીરે, મોહન તારા મુખનીં
વિલાયતનાં વસ્ત્ર ત્યાગી, જોનો થાઓ આત્મ ભોગી;
સ્વદેશે કરો આખાદીરે.....મોહન તારા મુખડાનીં
વિલાયતી કાપડની હોળી, સ્વદેશ પ્રેમે કરે નારી,
ખાદી લાગે સૌને ખ્યારીરે.....મોહન તારા મુખડાનીં
વહાલથી રેંટીઓ આણો સુંદર સુતર કાઠો,
સ્વદેશે વૈભવ લાવો રે.....મોહન તારી મુખડાનીં
હૃદયમાં પ્રેમ આણી, સ્વદેશની દયા લાવી,
ખાદી પ્રેમે લો વધાવી રે, જોનો મારી.

મુખની મધુરી વાણીરે.

ગરબો ૫ મો.

વહાલા તમે પુરૂષ અમે નારી—એ રાગ.

અમે હવે સ્વરાજ્ય લઈશું. (૨)

લઈશું, લઈશું, લઈશું રે; અમે હવે સ્વરાજ્ય લઈશું.
સ્વરાજ્યનો ઝુંડો ફરકાવી, મુક્ત ગુલામીથી થઈશું રે;
અમે હવે

વિદેશી વસ્ત્રનું દહન કરીને, ખાદી આંગે ધરીશું રે;
અમે હવે

મહાસભાની આજ્ઞામાં રહીને, કાયદાનો ભંગ કરીશું રે;
અમે હવે

હસતાં હસતાં જેલમાં જઈશું, જેલને મહેલ માનીશું રે;
અમે હવે

કૃષ્ણ જન્મનું સ્થાન છે સુંદર, અધિક આત્મ બળ ભરીશું રે;
અમે હવે

મરશું, પણ નહિ મારીએ કોઈને, અડગ સત્યાગ્રહી રહીશું રે;
અમે હવે

અમલદાર કાઢે કદી ડોળા, તેથી હવે નહીં ડરશું રે;
અમે હવે

સાચી સલાહ મહાત્મા ગાંધીની, અવિનાશી ઉર ધરશું રે;
અમે હવે

ગરબો ૬ ઠો.

(અમારી ગૂણવંતી ગૂજરાત રાગ.)

બાણજો ગાંધીનું ગુજરાત૦ (૨)

શુર્જર દેશે વિમલ મૂર્તીએ, વિમલ સરલ સાક્ષાત;
દર્શનથી કાંઈ ચેતન પ્રગટે, જોતાં એનીજ માત;

વસે ત્યાં સાચા સાધુ બ્રાત (૨) બાણજો.

સાળરમતિનાં સુંદર તટપર, પ્રગટયું નૂતન પ્રભાત;
મોહન તુજ સત્યાગ્રહી ખંસી, સ્વર સુણી સઉ જાત;

કરે મીઠી ઐક્યનીરે વાત. (૨) બાણજો.

દેશ ભક્તિને રાખ્ય ભક્તિની, સાચે સાચી વાત;
નિર્ભયતા ને સત્ય વચનની, દીક્ષા દઈ તેં તાત;

ખનાવ્યું તેં તો નવું ગુજરાત. (૨)

મહાત્મા ગાંધીજીનું ગુજરાત. (૨) બાણજો

ગરબો ૭ મો.

(કામજીદીસે છે અલબેલા-એ રાગ.)

જનની સેવનનો મધુ મધુરો અવસર ક્યાં મળે રે,

જગ જીવ્યું ફળે રે. (૨) જનની સેવનનો

નવનિધ લાડે નિશ્ચીન ગુલવે,

ઉર હુર પતિ હૈએ હુલવે,

અદ્ય સાદું પણ અમિત લારનું, ક્યાં વળેરે;

જનની સેવનનો (૨) જગ જીવ્યું (૨)

પ્રભુપુર ગૌરવ વદને મલકે,
 મંજુલ મોહક અંતર ઝળકે,
 નવનવ સાંજે શીખદે શાને પળે પળે રે;
 જનની સેવનનો [૨] જગ જીવ્યું [૨]
 ઉત્તમ શોણીત જનની કાંજે
 રેલાયે શું વધું કે'વાશે
 કિસ્મત ક્યાંથી ભારતી, હિત કાયા ઢળે રે;
 જનની સેવનનો [૨] જગ જીવ્યું [૨]

ગરબો ૮ મો.

જનની ભૂમી પૂજવાને જઇએ રે,
 હો બેનીઓ; જનની ભૂમી પૂજવાને (૨)
 સ્વર્ગથી આ મોઘી આ, અમોઘી હિંદ મૈયા; (૨)
 તન, મન, ધન, અર્પી ધન્ય થઇએરે હો બેનીઓ. જનની ભૂમી
 માજી મંગલા અનેરી મારી મંદીરે આ; (૨)
 આરતીની જ્યોત લલિત લઇરે હો બેનીઓ.....જનની ભૂમી
 સત્ય, પ્રેમ, ધર્મ, નીતિ, ને પવિત્રતા, (૨)
 પુંજ, પુષ્પ, ધુપ ધરી જઇએરે હો બેનીઓ...જનની ભૂમી
 ભક્તિનો સુવાસ, ત્યાગની મીઠાં શશીળાં, (૨)
 આત્મદાન માતૃપદે ગ્રહીએરે હો બેનીઓ....જનની ભૂમી.
 રમે ચાચરનો સીપુ બાળ વીર બાળા, (૨)
 માની પ્રસાદી વસી હૈએરે હો બેનીઓ..... જનની ભૂમી.

આવો માણ મંડપમાં બાલાવાલા થેલાં (૨)
 જીવન સકલ સેવનમાં રહીએ રે હો બેનીઓ...જનની ભૂમી.
 અરૂણ રંગ તેજમાંહી, માણ મુગટ સોહયાં; (૨)
 ગગન પર હૃદય દાન વહીએ રે હો બેનીઓ....જનની ભૂમી.
 ધંટારવ શંખનાદ, ઉદય વાદ્ય વાગ્યાં, (૨)
 ભગ્નતિનો સ્વાદ બધે દઇએ રે, હો બેનીઓ...જનની ભૂમી.

ગરબો ૯ મો.

રાગ—મને આવે છે ફેર.

ખીલી રૂપેરી રા....ત, આ....શી છવાઇ રહી, ચાંદ....ની. (૨)
 ભાસે સઘળું કૈંઈ સાં...ત, સૃષ્ટિ આ દીસે, આનંદ....ની.
 વૃક્ષ વેલી વળી ફળ કુલ આ. કેવા દીસે પ્રકુલ;
 જયોત્સ્નાં રસ મુગતાં; જયોત્સ્ના સરયુ....ગ (૨)
 મંદમંદ ડોલતાં; મંદમંદ ડોલતાં;
 મદમત્ત થા...ય-આ...શી.
 કાંઈકે મધુર રસ અવનવાં, માણે કુમુદિનીઓ;
 એને જીવે ચંદ્રમા; (૨)
 એહ જોતી ચંદ્રમા. (૨)
 ચંદ્ર ચંદ્ર ગા...યે,-આ...શી છવાઇ.
 દૂર દૂર પેલી નદી નાચતી, કાંઈ કરતી અવાજ.
 વ્યોમ વાસી ચંદ્રનું; (૨)
 ખીંખ ઉર સમાવતું; (૨)
 કેવું જળ જણા...ય,-આ...શી.

દીવ્ય સ્નેહ માનનારાં જોડલાં...રમે રજનીની માથે.

નિર્દોષ આનંદમાં; (૨)

રમતાં સ્વચ્છંદમાં; (૨)

એક રૂપ થા...ય, -આ...શી.

ગરબો ૧૦ મો.

પુનમ ચાંદનીના રાગ.

ભારત ભાગ્યેહયમાં, રૂડો રૂપાળો રેંટીઓરે; (૨)

મનહર, સુખકર, હુઃખહર, હયાનીધી એ દેવ

પ્રીતે, પધરાવોને મંદીરમાં સૌ માનુની રે.

સાખી.

જુને પુરાણો રેંટીઓ, કરતો હતો ગ્રહમાંય; (૨)

તજ્યો તેહને જ્યારથી, હુઃખી થયાં સૌ કોય; (૨)

તેના પાપે પરદેશીની ગુલામીમાં પડ્યારે,

કરશે સુકૃત તમોને જીવન પ્રાણાધાર

પ્રિતે પધરાવોને મંદીરમાં સૌ માનુની રે.

ભારત.

સાખી.

કપાસ ભારત દેશનો, પરદેશી લઈ જાય; (૨)

આપે વીસ કરોડ ને, ખાસક ઘસડી જાય; (૨)

આવે ખોટ ખરી અહીં, બેતાળીશ કરોડનીરે,

એથી દેશ આપણો, બહુ દુર્ગળ દેખાય;

પ્રિતે પધરાવોને મંદીરમાં સૌ માનુની રે.

ભારત.

સાખી.

અન્નપુર્ણા આ દેશનો, રૂડો રેંટીઓ સ્હોય; (૨).
 ફેરવળે ધરી ટેકને, અધિક આનંદ હોય; (૨)
 કાંતી હાથ વણેલાં વસ્ત્રો અંગે ધારણેરે,
 અવિનાશી કે' થાશે, દેશ તણો ઉદ્ધાર,
 પ્રિતે પધરાવોને મંદીરમાં સૌ માનુનીરે. ભારત૦

ગરબો ૧૧ મો.

(ગિરધારીરે વાલમ વાત વિચારે એ રાગ.
 દિનાનાથ હવે, ભારતનું ડુખ હરણે,
 પ્રભુ મુક્ત ગુલામીથી કરણે;
 સાખી.

ઈચ્છા સ્વરાજ્યની ઉર દાખોરે;
 મંત્ર શાંતી હવે જાપોરે;
 મુળ ઈર્ષા તણાં સૌ કાપોરે;
 હીન્દુ મુસલમાન કોલ આપોરે;
 કરી ઐક્ય હવે, અધિક આત્મબળ ભરણે,
 પ્રભુ મુક્ત ગુલામીથી કરણે;
 દિનાનાથ હવે ભારતનું ડુખ હરણે. પ્રભુ૦

સાખી.

કાંતી રેંટીએ હાથે, વણુણેરે;
 નરનારી અંગે ખાલી ધરણેરે;

વિદેશી વસ્ત્રનો ત્યાગ કરજોરે;
 ધર્મ યુદ્ધે ખુશીથી મરજોરે ;
 હર છોડી હવે, જેલ સરકારની ભરજો, પ્રભુ મુક્ત°
 દિનાનાથ હવે, ભારતનું દુખ હરજો, પ્રભુ°
 અલીભાઈઓને પકડ્યા જ્યારેરે,
 શંકરાચાર્યને લૈ ગયા ત્યારેરે;
 રાખી શાન્તી તમે અતિ ભારેરે;
 હરી ચઢશે હવે તમ વારેરે;
 શુરૂ ગાંધીનીરે, આજ્ઞા સૌ ઉર ધરજો, પ્રભુ મુક્ત°
 દિનાનાથ હવે ભારતનું દુખ હરજો, પ્રભુ°

ગરબો ૧૨ મો.

સ્વરાજ્યનો મારગ શુરાનો, નહિ કાયરનું કામરે—એ રાખ.
 હિન્દ વિરો ! હથિયાર હસ્તમાં,
 સત્યાગ્રહનાં ધરજોરે.
 પ્રેમ શૈયર્નું પાલન કરીને
 વિજય હિન્દનો વરજોરે. હિન્દ વિરો !
 ભડ વિરો ભય સર્વ તણને,
 સ્વરાજ્ય ઈચ્છા કરજોરે,
 વન્દેમાતરમ મંત્ર સ્મરીને,
 ધર્મ શાન્તિનો ધરજોરે. હિન્દ વિરો !

હિન્દ પારસી મુસલમાની સૌ,
 માતૃ ભૂમિના પુત્રોરે.
 કુરાન ઈજલ, વેદ બતાવે,
 ખરાં ધર્મનાં સુત્રોરે. હિન્દ વિરો !
 સત્યાગ્રહ પ્રદહાદ સમોવડ,
 મીરાંને ઢર ભરજોરે,
 બીકણ બાયલાપણું તણને,
 જખખર જંગ જગવજોરે. હિન્દ વિરો !
 નાયક લાયક સત્યાગ્રહના,
 ગાંધીજીને ગણજોરે,
 ખરા પ્રેમથી પાઠ પઢાવે,
 ભારત તનુજો ભણજોરે. હિન્દ વિરો !
 અસહકારીઓ અડગ ટેકથી,
 નિડર થઈ સૌ ફરજોરે.
 અવિનાશી માગે પ્રભુ પાસે,
 ભારતનાં દુઃખ હરજોરે. હિન્દ વિરો !

ગરબો ૧૩ મો.

(રઘુપતિ રામ, એ રામ.)

ગુણીયલ મારી બેન અસહકારી બનજોરે,
 તમો સાચો સત્યાગ્રહ કરજો. ગુણીયલ
 આખા દેશની જેમાં આબાદી રે,

- પેહેરો ખંતથી સરવે એ ખાદીરે,
ત્યારે કહેવાશે સ્વરાજ્ય વાદી. ગુણીયલ૦
- પારદરશક પરદેશી સાડી રે
પહેરે કાયા તો દીસે ઉઘાડી રે,
એવી ફેશન નાંખજો કહાડી. ગુણીયલ૦
- ખંગડી પોલકા ને ફેનશી ફરાકો રે,
બેનો સર્વે એ સત્વર ત્યાગો રે,
સાચી ભારતની તનયાઓ જાગો. ગુણીયલ૦
- અતિ લાડથી જેને ઉછેર્યાં રે,
જેને રામ તણું મન હર્યાં રે,
એવાં સીતાએ વનકુળ પહોર્યાં. ગુણીયલ૦
- દેશ ભક્તમાં નામના જેની રે,
કીર્તિ જગમાં ગવાશેજ તેની રે,
એવાં ધન્ય સરોજની ખેડેની. ગુણીયલ૦
- દયા દેશની દીલમાં લાવી રે,
મૂકયાં પરદેશી વસ્ત્રોમાં પાણી રે,
એવાં સરલાદેવી ચૌધરાણી. ગુણીયલ૦
- બેની અનસુયાના જોઈ કામો રે,
લીધો ભારતી માયે વિસામો રે,
પ્રસન્ન થઈ કહું સ્વરાજ્ય પામો. ગુણીયલ૦
- જેના માત પિતા હશે એકરે,
વળી કુળમાં હશે જો વિવેક રે,
તે તો રાખશે સાચો ટેક. ગુણીયલ૦

કુળવંતિને ઝાઝું શું કહીએ રે,
હવે આટલેથી છાના રહીએ રે,
જરા સમજે તેને શીખ દઈએ. ગુણીયલ૦
એનો મોટી તમારી આ ખામીરે,
જોઈ ભારતી લજ્જા પામી રે,
કવિ રાવ કહે શીરનામી. ગુણીયલ૦

ગરબો ૧૪ મો.

(ગોરસનો ગરબો.)

(મારા અંતરમાં દેશ વીણા-એ રાગ.)

કોઈ મીઠડાં, અમુલા, અતુલા આ જ્ઞાન તણાં,
ગોરસ દ્યો, ગોરસ દ્યો. [૧]

ધણાં મોઘાં, રસાળાં, સુવાળાં, આ તત્ત્વ તણાં,
ગોરસ દ્યો, ગોરસ દ્યો. [૧]

પરમ શુદ્ધ હૃદય માંહી દુધ તો ભર્યાં;
ગુરૂએ દીધેલ જ્ઞાન દધીએને આખ્યાં.
એની બલિહારી હું એની મહીઆરી,
ગોરસ દ્યો, ગોરસ દ્યો. [૨]

કાચા પોચા મારી મટકી ન ઝાંખે,
યુવના સમયે તે તો તેની મજા ચાખે.

ઉરને ઉદ્ધારી, દેખે ભવને સુધારી,
એવાં ગોરસ દ્યો, ગોરસ દ્યો. [૧]

વિશદ અવિરહીન પ્રહ્લ જ્ઞાન ઉરે રાખો,
ગોરસ ચાખી ગોરસાને ફેડી નાંખો.

લેજો ધીરે ઉતારી મટકી મારી રસ વિહારી.

હાલાં ગોરસ લ્યો, હાલાં ગોરસ લ્યો. [૨] કોઈ મીઠાં.

ગરબો ૧૫ મો.

હાંડીઆની સાથે ગાઈ શકાય છે.

(નેત્ર ઉઘાડોને નાનડીઆ-એ રાગ.)

પેલું ખડ્ગ જોઈ સૌને થાય ભીતી,

જો જે તુજમાં વાણી એવી તો નથી;

પેલી જવાલા જોઈ સૌ કંપી ઉઠે,

કોધ જવાલા એવી તું....માં તો નથી;

પેલું ઝેર જોઈ લય પામે સઉ,

એવું દેશ ઝેર તું...માં તો નથી;

પેલા સર્પ કુંકાડાથી સર્વ બીએ,

એવો શબ્દ કુંકાડો તું ના કરતી;

પેલી ધુણીના ગોટાથી આંખ ભરાતી,

તુમાં કલેશ ધુણી એવી તો નથી;

પેલાં વીજ કડાકાથી બીતાં બધાં,

એવાં મર્મ ધડાકાજ ઉચ્ચરતી;

મારી બહાલી સખી તુજમાં આવા હર્ષુણ,

દોષને લેશ ના સંઘરતી;

કરી સર્વ રીતે સુસ્વભાવજ તારો,

કરી સર્વત્ર સર્વનાં મન હરતી.

ગરબો ૧૬ મો.

“મોહન” મારલી.

(આવે છે રે, આવે છે સ્વરાજ્ય સવારી આવે છે—રાખ.)
 વાગેછે રે, વાગેછે, અહીં મોહન મોરલી વાગેછે;
 એનો શબ્દ ગગનમાં ગાજે છે, આંહીં
 સેવા તે કરે મારગ બતાં, ત્યાગના દાણુ માંગે છે. અહીં
 ભારત વર્ષે જંગ મચ્યોછે, જંગમાં રંગ જમાવેછે. અહીં
 ઢૂંકી ધોતી, પહેરણુ, ખોળી, દષ મૂર્તિ વિરાજે છે. અહીં
 વેદેશી વસ્ત્રનાં હરણુ કરીને, સૌને લેખ ધરાવેછે. અહીં
 ભરતખંડની ગલી ગલીમાં, ખાદી મંત્ર સુણાવેછે. અહીં
 એ મોરલીને દેશ લજેતો, દુઃખડાં સર્વે ભાગેછે. અહીં.

ગરબો ૧૭ મો.

કોચલ યજુઠી.

[આસો માસે શરદ પુનેમની—રાખ.)

કાર્તિક માસે પ્રથમ દિન પ્રભાતને,
 ઉપા નવલી ઉગી સખિ મહારા દેશમાં;
 આવ્યો છે સંદેશો એનો મીઠોને,
 ચાખોને ચખાડો “સખરસ” અવનવો.

ભારતની કુંજે એ કોયલ ટહુકી જો,
 જગ્યાં તો જીવી જાણો આજથી,
 ચતુર્દશીને દીને મંત્રો સાધ્યાં જો,
 *પાપોને બાળીને ભસ્મ કરી વળ્યાં.
 ને સરવૈયું શોધ્યું બીજે દીને જો,
 નફો નથી લાધ્યો પૂરો આ વર્ષમાં;
 સમય રહ્યો છે થોડો સાધન સાધોજો,
 કામ ઘણું કરવાનાં વાતે શું વળે !!!
 ચોખ્ખાં હૈયાં ચોખ્ખી વાણી રાખજો,
 ચોખ્ખાં કર્મે ચારિત્ર ઉજળાં કરો;
 ફરજ અમારે માલીકે નાંખીજો,
 જગાડવાનું જાગી, જગને પ્રેમથી.
 ચૂક અમે ના કરતાં કદીએ એમાં જો,
 સેતાનીની આજ્ઞા એ અમ ધર્મ છે;
 તમ કર્તવ્ય ચૂક એમ ના પડશે જો,
 આજ્ઞાને ફળશ્રદ્ધ તો તો સાંપડે.
 કોયલ ટહુકે સાચો મંત્ર ફૂંક્યો જો,
 ઉપાન્ત હાસ્યેથી નવજીવને મળ્યું;
 ભૂલ્યાં ત્યાંથી ફરી ગણીને વધ્યું જો,
 માનીશું નેતાની આજ્ઞા આજથી.

સહકારી અને અસહકારીનો સંવાદ.

ગરબો ૧૮ મો.

(રાગ, શા માટે મમ કરે સતી તું જ પતિ ભક્તિ સાચી.)

સહકારી—

શા સુખ સાડે તને, અરે કાં રાષ્ટ્ર યોગ ધારે ? (૨)

તમે સહકાર ગણો પ્યારો ? (૨)

અસહકારી—

સાખી.

અનુભવ લીધો મેં અતિ, થઈ ભારત માત ગુલામ,

હડધુત તેનાં બાળકો, થાયે ઠામો ઠામ;

કાળા ગોરામાં ભેદ જણાવે, પીટન વચન દઈને ફેસલાવે;

તે સાડે સહુ તણ, અમે સહકાર ગણ્યો પ્યારો (૨)

અરે !!! અસહકાર હવે પ્યારો (૨)

સહકારી—

જે. પી. નાઈટ ઇલકાળ તણને, મોહ ચાંદનો મોહ વરણને.

શું સુખી થવા ધારે, હૃદયમાં બુદ્ધિ જરા ધારે (૨)

તમે સહકાર ગણો પ્યારો (૨)

અસહકારી—

સાખી.

માન ચાંદના મોહમાં, દેશ ભક્તિ નવ થાય,

કોપે ને સરકાર તો, પળમાં પાછા લઈ જાય;

માનચાંદથી બુખ નવ ભાગે, મૃત્યુ થાયે કંઈ કામ ન લાગે

શું સમજી મમ મિત્ર, તમે સહકાર ગણ્યો પ્યારો (૨)

અરે !!! અસહકાર હવે પ્યારો (૨)

સહકારી—

વકીલ ધેરીસ્ટરની ડીઝીઓ, મુકી પ્રોફેસરની પદવીઓ;
સ્વાર્થ ત્યાગ કાં કરો ? સગાંનું હીત જરા ધારો (૨)
હવે સહકાર કરો ખ્યારો (૨)

અસહકારી—

સાખી,

દેશભક્તની ડીગરી, જગમાં મોંઘી મનાય,
બોર્ડ બી. એ. એટ-લો તણાં, ઠામો ઠામ વંચાય;
સ્વાર્થ ત્યાગથી રાષ્ટ્ર દીપાવું બંધુ સુણો હું સંભળાવું,
સ્વદેશ ઉદય કાજ કર્યો સહકાર હવે ખારો (૨)
ગણી અસહકાર અતિ ખ્યારો (૨)

સહકારી—

અસહકારની શીખામણુ દો છો, કામ રાજદ્રોહીનું કરો છો,
જેલ મહીં જશો, તમારો સુમત હવે મારો (૨)
તમે સહકાર ગણી ખારો (૨)

અસહકારી—

સાખી,

નિર્દોષી પામે જેલને ગણે ન હઃખ તલબાર,
કૃષ્ણ જન્મે જેલમાં કરવા હિન્દ ઉદ્ધાર;
રાજદ્રોહ તમે કોને કહો છો !! બંધુ અવળું શું સમજો છો,
કરી શાન્ત ચિતે વિચાર કરો સહકાર તમે ખારો (૨)
ગણો અસહકાર હવે ખ્યારો (૨)

સહકારી—

રામ રાજ્યથી અધિક સુખ આપ્યું,
રેલ તાર કરી બહુ દૂઃખ આપ્યું;

પ્રભ ઉપર રાખે ખ્યાર, છતાં કેમ વિચાર નકારો (૨)
તમે સહકાર ગણો ખ્યારો (૨)

અસહકારી— સાખી.

ઇબરો દઈ દારૂનો કરો નિરબળ હિંદુસ્તાન,
રંગ લેદ બહુ રેલમાં નહિ નેટીવનું માન;
જલ્દીઆ બાગમાં કતલ ચલાવી, નિદોષ જનોનું લોહી રેલાવી
મચાવ્યો ડાયરે ત્રાસ, તેથી સહકાર ગણ્યો ખારો (૨)
કરી અસહકાર હવે ખ્યારો (૨)

સહકારી—

ડશે વિમાનો વીણુ કેમ વહાલા, નથી તોપ તલવારો બાલા;
સુખી થવા ને ધારો, મુકી દીઓ સ્વરાજ લવારો (૨)
ગણી સહકાર બંધુ સારો (૨)

અસહકારી— સાખી.

પ્રબલ શસ્ત્ર સુદર્શન તણું, રૈંટીયો રૂડું નામ;
આયુદ્ધ અમારું એ ગણો, જેનું ભારે કામ.
પરવું નથી નહો મારવા બલુ, સ્વદેશી વૃતથી ખિટન હઠાવું
ગાંધીજી ગુરૂ ગણી, અમોએ હિન્દ કર્યો ખ્યારો (૨)
અમે સહકાર ગણી ખારો (૨)

સહકારી—

બાળ તમારૂં હિત વિચારો, સરકારી નિશાળમાંથી ન ઉઠાડો
છેવટની આ અરજ અમારી ધ્યાન વિષે ધારો (૨)
ગણી સહકાર બંધુ ખ્યારો (૨)

અસહકારી—

સાખી.

દેશ ભક્તિને ધર્મનું, સરકાર ન આપે જ્ઞાન;
 સ્ફુડન્ટ જપતાં નોકરી, અવર ન એ વિષ્ણુ જ્ઞાન.
 માફ કરો મુજને મમ બંધુ, દેશ ભક્તિ વિષ્ણુ સઘળું ખોટું
 લેવા હિન્દ સ્વરાજ ! ! ! અમે સહકાર ગણ્યો ખારો (૨)
 અરે ! ! ! અસહકાર હવે ખ્યારો (૨)

ગરબો ૧૯ મો.

“અભિનંદન.”

રાગ-મને છાડી ગયો છે મારો છેલડો જો.
 અભિનંદન એ ભારતની પુત્રીને જો; (૨)
 જેને પગલે પનોતો, સંસાર સુખ સાર,
 તેને વધાવું વિશ્વ આંગણે રે.
 સખિ તેને વધાવું વિશ્વ આંગણે રે. (૨)
 જેનું હૃદય સ્નેહ સરવરીએ, તરવરે જો (૨)
 તેના ડગલે, ને પગલે, સુવિચાર સદાચાર,
 તેને રમાડું હૃદય ચોકમારે.
 સખિ તેને રમાડું હૃદય ચોકમારે. (૨)
 દેવી સદ્ગુણો, સામર્થ્ય, વડે શોભતાં રે;
 જેના અંકમાં ઉછરતાં કુમાર સુકુમાર,
 તેના લઈ હું ઓવારણારે.
 સખિ તેના લઈ હું ઓવારણારે (૨)

જેના તેજથી સમગ્ર દેશ ઓપતોરે; (૨)

જેના બલથી આ દેશનો થનાર સમુદ્ધાર,

તેનાં ગાઉ હું ગુણ ગીતડાં રે.

સખિ તેનાં ગાઉ હું ગુણ ગીતડાં રે. (૨)

તમ પતિવ્રત, પુણ્યનાં પ્રભાવથીરે; (૨)

સદા અમૃતમય, કરજો ભથાર પરિવાર,

જેની સોભા સૌ લગ્ન મંદીરેરે.

સખિ તેના ગાઉ હું ગુણ ગીતડાં રે. (૨)

ગરબો ૨૦ મો.

(રાગ પુનમ આંદનીનો.)

આજે આનંદનો દીન છે દસરા તણો રે;

શિવ મંદીર પાસે, ભવે કરે ભવૈયા,

રાજા ઉભાગરાથી મંદીર આવ્યો ઘેનમાં રે.

સાખી.

કરણનો પ્રધાન જે, માધવ જેનું નામ;

પતિવ્રતા પત્ની તેમની, રૂપસુંદરી એનું નામ;

ત્રીજે પહોરે શિવનું પુજન, કરવા કારણેરે,

આવે રૂપસુંદરી, હંમેશ એવો નીમ,

પુજન કરી આવીને, જુઓ પતીનું મુખડું રે.

સાખી.

પુજા કરવા કારણે, આવી સતી તે હીન;
 ઘમ ઘમ ધુધરા વાગતા, જાણે અંખાનું પ્રતિબીજ;
 રાય કરણે વિચાર્યું, અંખા માત છે રે;
 પુછ્યું ખવાસને જો, જાય છે અંખા માત.
 ત્યારે હસીને બોલ્યો ખવાસ એટલું રે.

સાખી.

નહોય અંખા માવડી, નહોય જુગદંખા માત,
 નાગર પ્રધાન જે આપનો, માધવ જેનું નામ;
 તેની પત્નિ રૂપસુંદરી, એનું નામ છે રે,
 તેને શિવની પુજા કરવાનો છે નીમ,
 માટે ત્રીજે પહોરે આવે પુજા કારણે રે.

સાખી.

એવું સાંભળી રાયનો, હુદ થયો વિચાર;
 આજ્ઞા આપી પ્રધાનને, રાજાએ તે વાર;
 કાલે ઉગતે પ્રભાતે તમે સંચરોરે;
 ભાવો સારા ઘોડા લેજો તેના દામ,
 ભોળા માધવને સમજાવ્યું કપટી કરણરે.

સાખી.

રૂપસુંદરી વહેલી ઉઠી, જોવા પતિનું મુખ;
 પતિનું મુખ જોવા જતાં, સાવરણી સનમુખ;

જોઈ પતિવ્રતાનું મુખ, ઉતરી ગયું રે;
 ભણ્યું આજે કાંઈ થશે વિધન,
 એવું વિચારીને, તુળશી ભણી વળીરે.

સાખી.

ત્યાંથી વળી તુળશી ભણી, કરવાને હરથન;
 જોઈ પાનીનું ભરી, જતી વિધવાનું મુખ;
 જોઈ ફાળ પડી રૂપસુંદરીના હૈડા વિષેર,
 ઘરમાં જઈને ભાણ્યું પતિવ્રતાએ પ્રેમથીરે;
 સ્વામીનાથ આજ જશે નહિ ગામ.
 આપણે માથે આજ વિધન જણાય છે રે.

સાખી.

માધવ કહે શુકન અને અપશુકન સૌ વહેમ;
 હે રૂપસુંદરી આપણા, ઉપર પ્રભુની રહેમ;
 માટે એવા વહેમ કાઢી નાંખો મનથીરે;
 મને આજ્ઞા આપી છે કરજીરાય,
 હું તો નક્કી જઈશ, ઘોડા લેવા કારણે

સાખી.

માધવ કહે નક્કી જવું, ઘોડા લેવા કાજ;
 કેશવ ભાઈ છે આપણા, તે રાખશે બરહાસ;

કઠી વાંદો વાળ થવા નહિ દે તાઢ્યરોરે;
કઠી આકૃત આવે ધરજો દીલે ધીર,
માણ કુળદેવી અંખા માની સાઢ્યછે રે.

સાખી.

શીખ હઈ માધવ ગયો, રૂપસુંદરી ગભરાય;
જોશીને તેડાવીયા. મન ઘણું મુંઝાય;
જોશી કહે તમને એછે વિદ્ય નહિ નડેરે,
માધવ ગયા ઘણું દિવસે ગામ બહાર
તેથી તમારા મનમાં દીલગીરી થાય છે રે.

સાખી.

દક્ષણા લઈ જોશી ગયા, કેશવ કરે રક્ષાય;
રૂપસુંદરીને કારણે, કરણનું સૈન્ય દ્વાર માંઢ્ય;
આવી કેશવને પોકાર કરે છે જોરથી રે;
અહ્યા કેશવ તારી જાણી અમને આપ,
નહિ તો આ તરવારે ધડ માથુ જીંડુ થશેરે.

સાખી.

જાણી ન આપુ માઢ્યરી, છું લઢવા તૈયાર;
મારો મારો થઈ રહ્યા, સૈન્યમાંથી પોકાર;
જ્યાં જ્યાં થઈ કેશવનું બળ બહું વધ્યુ રે;

માર્ચા કરણના માણસ દશ હજાર;
પછી શુરવીર કેશવ રણમાં પડ્યો રે;

સાખી.

જ્યારે કેશવ રણ પડ્યો, લાલી મુછા થાય;
કેશવ દિયરજી માલરા બહુ રાખી બરદાસ
મારે માટે તમે માથું સોપયુ દુહને રે;
હવે ન્હાનકડી દેરાણીનું શું થાય,
એમ વિચાર કરીને લાલી બહુ રડે રે.

સાખી.

રૂપસુંદરી લઈ ચાલીયું, કરણ રાયનું સૈન્ય;
ગુણસુંદરી સતી થાય છે, ચાલ્યા સ્મશાન માંહી;
હાથ ઘસીને ખોખો અંગારે ભર્યો રે;
છાપો દરવાજે મારી દીધો શ્રાપ,
રાજા રાજ્ય તાં જશે મ્હેન્ટ હાથમાં રે.

સાખી.

ચૌદમે દિવસે આજથી, જશે તાં રાજ;
રૂપસુંદરીને લઈ ગયો, દુઃખદઈ અખળા રાંક;
તેમ રાણી તમારી જશે મ્હેન્ટ હાથમાં રે.

સાખી.

આપ દીધો કરણને, રૈયત આશીષ;
 દહને ગુણસુંદરી ગુણી, થઇ સતીને દીસ;
 રાય કરણે પછી પસ્તાવો બહુ કયો રે;
 અરે ! બ્રાહ્મણ મારી કીધું ઘણું મેં પાપ
 માટે સિદ્ધપુર જઈને પ્રાયશ્ચિત કર્યું રે.

સાખી.

માધવે ઘોડા લાવતાં, રસ્તે સાંભળી વાત;
 રૂપસુંદરીનું હરણ કરી, લઈ ગયો રાજન;
 નાનોભાઈ કેશવ યુદ્ધમાં મરી ગયો રે;
 ભાભી ગુણસુંદરી સતી થઈ દઈ આપ
 હવે વેર બાળું જરૂર કરણ રાયનું રે

સાખી.

બારેબાર ત્યાંથી ગયો, જ્યાં છે દીલ્લી દેશ;
 ખીલણ વંશનો પાદશાહ, અલ્લાઉદ્દીન નરેશ;
 જઈને માધવે સલામ કીધી ભાવથી રે;
 લાલચ બતાવી લેવા ગુજરાત
 નવી લેવા રાય કરણની રાણીઓ રે

વળી ગુજરાતમાં દ્રવ્ય તણ્યાં ભંડાર;
માટે અદલાઉદ્દીને મોટી ફાજ મોકલીરે.

સાખી.

અદલાઉદ્દીને સર કર્યો, મોટો ગુજરાત દેશ;
બહુ બળવંતો કરણને, હરાવ્યા નરેશ;
તેની પટરાણી કૌલા રાણી લઈ ગયો રે;
સોંપી રૂપસુંદરી નાગર, માધવ હાથ
ફળ્યો શ્રાપ સતીનો “હરિગંગાએ” વર્ણવ્યોરે.

